KINNITATUD
Direktori käskkirjaga nr 14
02.11.2026

TARTU LASTEAED MÕMMIK

ÕPPEKAVA

Tartu

2026

SISUKORD

1. LASTEAIA ERIPÄRA NING ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID 4

1.1 LASTEAIA ERIPÄRA 4
1.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID 6

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED 6

2.1 ÕPPIMISE PÕHIMÕTTED 6
2.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE 7
2.3 PÄEVAKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED JA PUHKEAEG 8
2.4 ÕPPEAASTA JA RÜHMA TEGEVUSE KAVANDAMINE NING DOKUMENTEERIMINE 8

3. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED 9

3.1 ÕPIKÄSITUS 9
3.2 ÕPI- JA KASVUKESKKONNA PÕHIMÕTTED 9
3.3 KAASAV HARIDUS 9
3.4 EESTI KEELE ÕPPIMISE TOETAMINE 10
3.5 MÄNG JA LOOVUS 10
3.6 ÕUESÕPE JA LIIKUMINE 10
3.7 DIGITAALNE ÕPIKESKKOND 10
3.8 TERVIST JA HEAOLU TOETAV KESKKOND 11
3.9 ÕPPIMINE KOGUKONNAS 11

4. KOLMEAASTASE JA KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED NING KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED 11

4.1 ÜLDOSKUSED 11
4.1.1 Mänguoskused 12
4.1.2 Tunnetus- ja õpioskused 12
4.1.3 Sotsiaalsed oskused 13
4.1.4 Eneseregulatsiooni oskused 14
4.2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD 14
4.2.1 Mina ja keskkond 14
4.2.2 Keel ja kõne 16
4.2.3 Matemaatika 16
4.2.4 Kunst 17
4.2.5 Muusika 18
4.2.6 Liikumine 18

5. HOIURÜHM 19

5.1 ERIPÄRA JA EESMÄRGID 19
5.2 ÜLDOSKUSTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS 19
5.3 KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 20

6. LIITPUUDEGA LASTE ERIRÜHM 20

6.1 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS 20
6.2 MEESKONNATÖÖ JA DOKUMENTEERIMINE 20

6.3 LAPSE ARENGU JÄLGIMISE SISULISED VALDKONNAD 21
Suhtlemine ja kommunikatsioon *21*
Tunnetus-, õpi- ja mänguoskused *21*
Sotsiaal-emotsionaalne areng ja eneseregulatsioon *21*
Eneseteenindus ja igapäevaelus osalemine *21*
Motoorne ja sensoorne areng *21*

7. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED, DOKUMENTEERIMINE, MEETODID JA VAHENDID 22

7.1 HINDAMISE EESMÄRK JA PÕHIMÕTTED 22
7.2 HINDAMISE MEETODID JA VAHENDID 22
7.3 ARENGU KOKKUVÕTE, ARENGUVESTLUS JA KOOLIVALMIDUSKAART 22
7.4 TOE VAJADUSE VÄLJASELGITAMINE JA ÜLDINE TUGI 23
7.5 TÕHUSTATUD TUGI, ERITUGI JA INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA 23
7.6 TUGITEENUSTE KOORDINEERIMINE 24

8. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS 24

9. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD 24

ÕIGUSAKTID JA JUHENDMATERJALID 25

LISA 1. 26

ÜLDOKSUSED 26
Tabel 1. Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti *26*
Tabel 2.Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti *27*
Tabel 3. Eneseregulatsiooni oskuste eeldatavad tulemused vanuseti *28*
Tabel 4. Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti *29*

LISA 2. 31

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD 31
Tabel 1. Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti *31*
Tabel 2. Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti *35*
Tabel 3. Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti *37*
Tabel 4. Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti *39*
Tabel 5. Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti *42*
Tabel 6. Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti *44*
Tabel 7. Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti *46*

LISA 3 48

LAPSE ARENGU HINDAMISE TEGEVUSED ÕPPEAASTA JOOKSUL 48

1. Lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Tartu Lasteaed Mõmmiku õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ning läbiviimise alusdokument. Õppekava lähtub alusharidusseadusest, alushariduse riiklikust õppekavast, lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuetest, lasteaia põhimäärusest ning teistest asjakohastest riigi ja Tartu linna õigusaktidest. Õppekava keskmes on lapsepõlve väärtustamine ning lapse õigus täisväärtuslikule ja turvalisele lapsepõlvele.

Lasteaed Mõmmik on Tartu linna munitsipaallasteaed, mis toetab kuni seitsmeaastaste laste arengut ja alushariduse omandamist turvalises ja toetavas keskkonnas. Mõmmik alustas tegevust 2. jaanuaril 1989. aastal nime all Lastepäevakodu nr 22. Alates 20. jaanuarist 2005 kannab lasteaed nime Tartu Lasteaed Mõmmik. Lasteaed tegutseb kooskõlas Eesti Vabariigi ja Tartu linna õigusaktidega ning lähtub põhimäärusest. Asutuse aadress on Mõisavahe 32, Tartu, 50708.

Mõmmikus tegutseb kokku kümme rühma, sealhulgas lastehoiurühmad, lasteaiarühmad ja liitpuudega laste erirühm, pakkudes lapse arengut toetavat ja mitmekesist kasvukeskkonda.

Meie **visiooniks** on märgata ja toetada iga lapse individuaalsust turvalises kaasaegses arengukeskkonnas, luues seeläbi võimalused sujuvaks ning edukaks haridustee jätkamiseks.

Meie **missiooniks** on koos peredega toetada laste vaimset, emotsionaalset, sotsiaalset ja füüsilist arengut igapäevaselt üheskoos õppides ja mängides ning erinevaid kultuure ühtsesse arengukeskkonda lõimides.

1.1 Lasteaia eripära

Meie eripära on kultuuride põimumine, muu kodukeelega lastele eesti keele õpetamine ning kaasava hariduse teadlik rakendamine. Õppe- ja kasvatustegevuses kasutame ka sensoorseid lugusid ja oskuste õpet, sest need toetavad lapse arengut, õppimist ja osalemist tema individuaalseid vajadusi arvestaval viisil. Sensoorsed lood aitavad lapsel ümbritsevat paremini mõista, toetavad tähelepanu, keele arengut ja eneseväljendust ning võimaldavad õppida erinevate meelte kaudu. Oskuste õpe toetab igapäevaelus vajalike praktiliste, sotsiaalsete ja eneseregulatsiooni oskuste kujunemist, lähtudes lapse arengutasemest ja võimetest. Väärtustame mitmekesisust, avatust ja iga lapse individuaalsust. Kujundame õppe- ja kasvatustegevuse ning õpikeskkonna lapse tugevusi, huve ja arenguvajadusi arvestades, et iga laps saaks aktiivselt osaleda, suhelda, õppida ja kogeda eduelamust. Usume, et laps õpib matkimise, jälgimise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu ja teiste oluliste tegevuste kaudu.

Lasteaia läheduses asuv Ihaste mets võimaldab teha matku loodusesse ning toetab avastus- ja õuesõppe metoodika rakendamist. Hea bussiühendus kesklinnaga võimaldab viia õppetegevusi lasteaiast välja ning osaleda erinevates haridust toetavates programmides, mida pakuvad muuseumid, raamatukogud, loodusmaja, botaanikaaed ja teised haridusasutused.

Mõmmiku õuealal on mitmekesised võimalused laste loovaks ja aktiivseks mänguks. Õuealal paiknevad erinevad atraktsioonid ning eraldi aiaga piiratud alad nii väiksematele kui ka lisatuge vajavatele lastele, tagades turvalise ja iga lapse vajadusi arvestava keskkonna. Õppe- ja

kasvatustegevuse rikastamiseks on loodud peenrad, kus lastel on võimalus ise taimi kasvatada ning omandada praktilisi teadmisi loodusest ja tervislikust eluviisist.

Lasteaias pööratakse suurt tähelepanu nii laste kui ka personali tervisele ja heaolule. Oluliseks peetakse liikumisaktiivsuse soodustamist, tervislike harjumuste kujundamist ning sellise keskkonna loomist, mis toetab positiivset enesetunnet ja koostööd.

Lasteaed Mõmmiku **tegevuse aluseks on ühised väärtused**, mis suunavad laste, töötajate ja perede omavahelist koostööd ning igapäevast suhtlemist. Meie väärtused toetavad lapse kujunemist iseseisvaks, hoolivaks ja uudishimulikuks õppijaks. Peame oluliseks, et laps saaks tegutseda aktiivselt, teha valikuid ning õppida oma kogemuste kaudu. Anname lapsele õiguse katsetada ja eksida, sest eksimine on õppimise loomulik osa. Täiskasvanu on seejuures alati kõrval toetamas, suunamas ja julgustamas.

Igapäevatöös lähtume turvalisusest, hoolivusest, austusest, koostööst ja õppimisrõõmust. Loome lapsele selge ja rahuliku keskkonna, kus päevakava on arusaadav ja etteaimatav ning suhted toetavad usaldust ja turvatunnet. Laps kogeb, et tema tunded ja mõtted on olulised ning temaga arvestatakse.

Toetame lapse iseseisvust ja enesejuhtimist igapäevastes tegevustes, andes talle võimaluse ise proovida, valida ja vastutada jõukohaste ülesannete eest. Samal ajal õpib ta arvestama teistega, ootama oma korda, jagama ning tegema koostööd. Väärtustame iga lapse eripära ning loome võimalusi tegutsemiseks vastavalt tema huvidele ja arengutasemele, suunates lapsi märkama nii enda kui ka teiste tundeid.

Peame oluliseks **kestliku mõtteviisi kujundamist,** toetades laste keskkonnateadlikkuse ja vastutustundliku käitumise arengut. Kaasaegse õpikäsituse osana kasutame eesmärgipäraselt digivahendeid, mis aitavad mänguliste ja loovate tegevuste kaudu kujundada laste digipädevust.

Olulisel kohal on lapse sotsiaal-emotsionaalne areng ja eneseregulatsiooni oskuste kujunemine. Õppimine toimub mängu, kogemuse ja suhtlemise kaudu. Täiskasvanu eeskuju, järjepidev toetamine ja positiivne suhtlus loovad turvalise kasvukeskkonna, kus laps saab areneda enesekindlaks, koostöövalmis ja keskkonnast hoolivaks inimeseks.

Mõmmiku **traditsioonid** on oluline osa lasteaia identiteedist. Need loovad lastele ühiseid mälestusi, kujundavad ühtekuuluvustunnet ning aitavad väärtustada oma kodu, lasteaeda, kogukonda ja Eesti kultuuriruumi. Traditsioonide kaudu õpivad lapsed märkama ja hoidma kultuuripärandit, tundma rõõmu koos tegutsemisest ning kogema erinevate põlvkondade ja kogukonna ühist panust.

Mõmmiku traditsioonide hulka kuuluvad rahvakalendri tähtpäevade ja Eesti kultuuritraditsioonide tähistamine, ühised liikumis- ja tervist edendavad ettevõtmised, õuesõpe ning Ihaste metsa kasutamine õppimise, uurimise ja mängu keskkonnana. Oluliseks peame ka perega koos tegutsemist, mistõttu korraldame ühisüritusi ja töötubasid. Laste algatused, looming ja saavutused leiavad väärilise koha nii rühma kui ka kogu lasteaia tegemistes. Traditsioonide sisu ja korraldus täpsustatakse igal õppeaastal lasteaia ürituste kavas.

1.2 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Üldeesmärgist lähtudes toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus. Võrdsel määral toetatakse lapse vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, eneseteostust ning teaduspõhise maailmapildi kujunemist.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja põhimõtted

Tartu Lasteaias Mõmmik on õppe- ja kasvatustegevus lapse igapäevaeluga seotud, terviklik ja paindlik. Õppimine toimub nii kavandatud kui ka spontaanselt tekkivates olukordades, igapäevatoimingutes, mängus, uurimises, liikumises ja suhtlemises. Õpetaja kavandab tegevust lapse arengu toetamiseks, kuid jätab ruumi lapse ideedele, valikutele ja avastustele.

2.1 Õppimise põhimõtted

Õppimine on aktiivne ja tähenduslik protsess, milles laps loob uusi teadmisi ning oskusi varasematele kogemustele toetudes. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtume lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale ja üksikult üldisemale.

- lapse arengutase selgitatakse välja ning tegevuste eesmärgid ja kavandamine lähtuvad sellest;
- igale lapsele tagatakse osalemisvõimalus ja eduelamus ning arvestatakse tema huvide, vajaduste, võimete, kultuurilise ja keelelise taustaga;
- toetatakse lapse loovust, huvi, omaalgatust, ettevõtlikkust ja eakohaste valikute tegemist;
- luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond;
- väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste vastu;
- lõimitakse valdkondi ja tegevusi ning võimaldatakse vabamängu, katsetamist, uurimist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist toetavaid tegevusi nii individuaalselt, väikeses grupis kui ka kogu rühmaga;
- väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ja arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;
- toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keelekasutus olukordades;
- digitehnoloogiat kasutatakse eesmärgipäraselt, eakohaselt ja turvaliselt õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks;
- kõik töötajad panustavad lapse arengu toetamisse ja tema potentsiaali parimasse avaldumisse.

Laps on aktiivne õppija, kelle tähelepanekud, huvid, küsimused ja ideed on õppe- ja kasvatustegevuse oluline lähtekoht. Lapsel on võimalus teha eakohaseid valikuid, algatada tegevusi, väljendada oma mõtteid ja tundeid ning osaleda oma õppimise kavandamises ja hindamises. Täiskasvanu toetab last oma tegevust mõtestama, teistega arvestama ning järk-järgult iseseisvamaks kujunema.

Õpetaja on lapse arengu märkaja, turvaliste suhete looja, õppimise kujundaja ja kaasõppija. Õpetaja tunneb lapsi, jälgib nende arengut, kavandab mitmekesiseid õppimisvõimalusi ning kohandab tegevust vastavalt laste vajadustele. Õpetaja ei anna üksnes valmis vastuseid, vaid suunab last küsima, uurima, arutlema, katsetama ja oma kogemusi sõnastama.

Õpetaja teeb koostööd rühma meeskonnaga, vanematega ja tugispetsialistidega. Õpetaja professionaalne refleksioon – oma tegevuse ja selle mõju läbimõtlemine on õppe- ja kasvatustegevuse loomulik osa.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Rühma **õppe- ja kasvatustegevust kavandatakse paindlikult** õppeaasta, perioodi ja nädala tasandil. Kavandamisel arvestatakse lasteaia õppekava, rühma laste vanuse ja arengu, laste huvide, eelnevate kogemuste ning aastaaja rütmiga. Teemade ja tegevuste valikul kasutatakse laste tähelepanekuid, küsimusi ja algatusi.

Kavandamine hõlmab eesmärkide seadmist, õpikeskkonna ning tegevuste ettevalmistamist, tegevuse läbiviimist, laste õppimise dokumenteerimist ja tulemuste analüüsi. Rühma meeskond hindab regulaarselt, kas kavandatud tegevused on toetanud laste arengut ning teeb vajalikud muudatused.

Pedagoogiline dokumenteerimine teeb nähtavaks õppimise protsessi: laste kogemused, tegevused, mõtted, küsimused ja kujunevad oskused. Dokumenteerimiseks kasutatakse eesmärgipäraselt näiteks õpetaja tähelepanekuid, laste töid, fotosid, lapse ütlusi ja rühma ühiselt koostatud materjale. Dokumenteerimine ei ole eesmärk omaette, vaid vahend edasise tegevuse kavandamiseks ning lapse, pere ja meeskonna vahelise arutelu toetamiseks.

Õppesisu käsitletakse lõimitult, seostades ühe tähendusliku teema või kogemuse kaudu keele ja kõne, matemaatika, mina ja keskkonna, kunsti, muusika ning liikumise valdkonna õppimist. Lõiming aitab lapsel tajuda seoseid ja kasutada oma teadmisi eri olukordades.

Mäng on lapse keskne õppimise viis, mille kaudu arenevad tema kujutlusvõime, keel, mõtlemine, enesejuhtimine, koostöö- ja probleemilahendusoskus. Lastele võimaldatakse piisavalt aega, ruumi ja vahendeid mitmesuguseks mänguks ning õpetaja jälgib ja rikastab mängu. Vajaduse korral aitab ta lastel mängu alustada, kokkuleppeid sõlmida, rolle jagada või uusi võimalusi märgata, säilitades seejuures lapse algatuse ja mängu vabatahtliku iseloomu.

Õpetaja annab lapsele julgustavat ja arengut toetavat tagasisidet, keskendudes tema pingutustele, edusammudele ja järgmistele võimalustele, mitte laste omavahelisele võrdlemisele. Eakohaselt toetatakse ka lapse enesehindamist.

Õppe- ja kasvatustegevus kavandatakse nii, et iga laps saaks **aktiivselt osaleda ja kogeda kuuluvust**. Vajaduse korral kohandatakse keskkonda, tegevuste tempot, õppesisu, töövõtteid, suhtlusviise ja materjale, lähtudes lapse tugevustest ja arengupotentsiaalist. Lapse toetamisel tehakse koostööd lapsevanema, rühma meeskonna ja tugispetsialistidega ning vajaduse korral

koostatakse individuaalne arenduskava. Muu kodukeelega lapse eesti keele arengut toetatakse kõigis igapäevastes olukordades ja kavandatud tegevustes.

Lapse arengut toetav koostöö põhineb **usaldusel, lugupidamisel ja lapse parimatest huvidest lähtumisel**. Rühma meeskond ja lapsevanem vahetavad regulaarselt teavet, kavandavad vajaduse korral ühiseid tegevusi ning teevad lapse arengut puudutavaid otsuseid koostöös.

2.3 Päevakava koostamise põhimõtted ja puhkeaeg

Päevakava koostatakse, arvestades lasteaia lahtiolekuaega, laste ealisi ja individuaalseid arenguvajadusi ning õpi- ja kasvukeskkonnale kehtestatud nõudeid. Lasteaia päevakava kinnitab direktor. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lasteaia päevakavaga.

Päevakavas antakse piisavalt aega ja võimalusi aktiivseteks ning vaikseteks tegevusteks. Õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja vabategevused vahelduvad sujuvalt ning moodustavad lapse jaoks tasakaalustatud terviku. Tegevuste kavandamisel arvestatakse soovitatud õues viibimise aega, ilmaolusid, laste terviseseisundit ja vajadust muuta tegevuste järjestust või kestust.

Puhkeaeg korraldatakse paindlikult. Kuni kolmeaastasele lapsele tagatakse kuni kaks tundi puhkeaega päevas ning kolme- kuni seitsmeaastasele lapsele üldjuhul kuni üks tund puhkeaega päevas. Lapsel on valikuvõimalus une ja muu vaikse tegevuse vahel. Haridusliku erivajadusega lapse puhkeaeg korraldatakse tema tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes.

2.4 Õppeaasta ja rühma tegevuse kavandamine ning dokumenteerimine

Lasteaia õppeaasta eesmärgid ja põhisuunad lepitakse kokku pedagoogilises nõukogus ning kajastatakse lasteaia tegevuskavas. Õppeaasta alguses koostatakse eesmärkidest, lasteaia traditsioonidest ning Eesti kultuuri- ja rahvakalendri tähtpäevadest lähtuv ürituste kava.

Rühma meeskond kavandab õppe- ja kasvatustegevust lasteaia õppekava, õppeaasta eesmärkide ning laste vanuse, arengu, huvide ja algatuste põhjal. Rühma õppeaasta tegevuskava tutvustatakse vanematele. Tegevust kavandatakse paindlikult nädala-, kuu- või projektiplaanina ning vajaduse korral kohandatakse seda laste õppimise ja tekkinud olukordade järgi.

Õppe- ja kasvatustegevust dokumenteeritakse ELIISis. Dokumentatsioonis kajastatakse tegevuse seos õppekavaga, eesmärgid ja tegevused, laste õppimise protsess ning kokkuvõte eesmärkide saavutamisest ja vajalikest muudatustest. Õppeaasta lõpus analüüsib rühma meeskond oma tegevust ja kavandab parendused.

3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Tartu Lasteaed Mõmmik lähtub põhimõttest, et laps õpib kõige paremini keskkonnas, kus ta tunneb end turvaliselt, väärtustatuna ja kaasatuna ning kus tal on võimalus uurida, avastada, mängida ja luua.

3.1 Õpikäsitus

Mõmmiku õpikäsitus lähtub arusaamast, et laps on aktiivne, uudishimulik ja võimekas õppija. Õppimine toimub üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis ning väärtustab nii õppeprotsessi kui ka muutusi lapse teadmistes, oskustes, hoiakutes ja käitumises. Teadmised, oskused ja hoiakud kujunevad tegutsedes, mängides, uurides, katsetades, liikudes ning teistega suheldes.

Õppimine toimub lapse jaoks tähenduslikes olukordades ning toetub tema varasematele kogemustele, huvidele ja küsimustele. Õpetaja loob õppimisvõimalusi, esitab suunavaid küsimusi, innustab katsetama ja toetab last oma kogemusi sõnastama ning seostama.

Õppimine ei piirdu rühmaruumiga. Õpikeskkonnana kasutatakse kogu lasteaia õueala, Ihaste metsa, kogukonda ja erinevaid õppekäike. Eksimine on õppimise loomulik osa ning igale lapsele luuakse võimalused märgata oma arengut ja kogeda eduelamust.

3.2 Õpi- ja kasvukeskkonna põhimõtted

Kujundame õpi- ja kasvukeskkonda nii, et see toetab iga lapse terviklikku arengut, õppimisrõõmu ja heaolu. Keskkond on turvaline, hooliv, paindlik ja arengut toetav ning arvestab laste vanuse, huvide, võimete ja individuaalsete arenguvajadustega.

Õpi- ja kasvukeskkond hõlmab füüsilist, vaimset, sotsiaalset ja digitaalset keskkonda. Need on omavahel seotud ning loovad tingimused aktiivseks õppimiseks, iseseisvumiseks, koostööks ja eneseväljenduseks. Keskkond kujundatakse turvaliseks, hoolivaks, kiusamisvabaks, kaasavaks ja koostöiseks ning seda hinnatakse ja kohandatakse regulaarselt laste vajadustest lähtudes.

Lasteaias väärtustatakse keskkonda kui lapse õppimist suunavat ja toetavat tegurit. Ruumid, materjalid, päevakorraldus ning täiskasvanute suhtlemisviisid aitavad lapsel teha valikuid, algatada tegevusi, uurida, katsetada ja kogeda eduelamust. Õppevahendid on võimaluse korral lapsele kättesaadavad, turvalised ja mitmekesised ning toetavad nii üksi kui ka koos tegutsemist.

3.3 Kaasav haridus

Lähtume kaasava hariduse põhimõtetest. Igal lapsel on õigus saada kvaliteetset alusharidust, kogeda kuuluvustunnet ja areneda vastavalt oma võimetele ning vajadustele. Lasteaed väärtustab laste mitmekesisust ning loob paindliku keskkonna, kus iga laps on märgatud, kaasatud ja toetatud.

Lasteaias tegutseb liitpuudega laste erirühm. Erirühmas lähtutakse laste individuaalsetest arenguvajadustest ning õppe- ja kasvatustegevust kavandatakse koostöös lapsevanemate ja lapse arengut toetavate spetsialistidega. Vajaduse korral kohandatakse keskkonda, tegevusi, materjale, suhtlemisviise ja töövõtteid, et laps saaks aktiivselt osaleda ning kogeda õnnestumist.

Kõigis rühmades toetatakse laste individuaalseid arenguvajadusi. Õpetajad, abiõpetajad, tugispetsialistid ja lapsevanemad tegutsevad ühise eesmärgi nimel, et lapsele vajalik tugi oleks õigeaegne, terviklik ja tema tugevustest lähtuv.

3.4 Eesti keele õppimise toetamine

Toetame eesti keele omandamist kogu õppe- ja kasvatustegevuse vältel. Keeleõpe toimub loomulikes suhtlusolukordades, mängus, ühistegevustes, igapäevastes toimingutes ja eri õpikeskkondades.

Õpetajad kasutavad teadlikult lapse arengutasemele vastavat keelt, rikastavad sõnavara ning loovad rohkelt võimalusi aktiivseks suhtlemiseks. Eesti keele õppimist toetatakse positiivses ja julgustavas õpikeskkonnas, kus laps võib proovida, eksida ja oma mõtteid väljendada.

3.5 Mäng ja loovus

Mäng on lapse peamine õppimise viis ning oluline arengu toetaja. Mängides uurib laps maailma, katsetab rolle, lahendab probleeme, väljendab oma mõtteid ja tundeid ning arendab suhtlemis- ja koostööoskusi.

Õpetajad loovad mänguks mitmekesiseid võimalusi nii toas kui õues ning rikastavad mängu avatud materjalide, loovtegevuste ja uurimuslike ülesannetega. Lapse algatust märgatakse ja toetatakse; õpetaja sekkub mängu eesmärgipäraselt, kui see aitab avardada lapse mõtlemist, keelt või koostööd.

Loovust toetatakse kunsti, muusika, liikumise, draama, ehitamise, uurimise ja projektide kaudu. Lapse ideid väärtustatakse ning talle luuakse võimalusi valida, kavandada, luua ja oma tegevuse üle rõõmu tunda.

3.6 Õuesõpe ja liikumine

Väärtustame igapäevast õues viibimist ning õues õppimist. Õuesõpe pakub lapsele võimalusi liikuda, kogeda loodust, uurida, katsetada ja kujundada keskkonnateadlikku mõtteviisi.

Mõmmiku õpikeskkonna oluliseks osaks on lasteaia õueala ja Ihaste mets. Need pakuvad igal aastaajal võimalusi vaatlemiseks, uurimiseks, liikumiseks, mängimiseks ja kogemusõppeks.

Liikumine on loomulik osa lapse päevast ning toetab tema füüsilist, vaimset ja sotsiaalset arengut. Lasteaias luuakse võimalusi eri liikumisviiside proovimiseks, osavuse arendamiseks, turvaliseks riskimiseks ja liikumisrõõmu kogemiseks.

3.7 Digitaalne õpikeskkond

Digivahendeid kasutatakse eesmärgipäraselt, eakohaselt ja lapse arengut toetavalt. Tehnoloogia aitab rikastada õppimist, toetada loovust, probleemilahendust, koostööd ning digipädevuse kujunemist.

Digitaalne õpikeskkond pakub võimalusi uurimiseks, dokumenteerimiseks, loomiseks ja oma kogemuste jagamiseks. Õpetaja valib vahendid ning kasutusviisid õppimise eesmärgist lähtudes ja suunab lapsi kasutama tehnoloogiat turvaliselt ning vastutustundlikult.

Lähtume põhimõttest, et digivahendid täiendavad vahetuid kogemusi, mängu, liikumist ja suhtlemist ega asenda neid.

3.8 Tervist ja heaolu toetav keskkond

Kujundame keskkonna, mis toetab laste füüsilist, vaimset ja sotsiaalset heaolu. Oluliseks peetakse turvatunnet, positiivseid suhteid, liikumist, puhkust, tervislikke eluviise ning emotsionaalset tasakaalu.

Täiskasvanud loovad hooliva ja austava suhtluskultuuri, kus lapse tundeid, arvamusi ja vajadusi märgatakse ning arvestatakse. Lapsi suunatakse ära tundma ja väljendama oma tundeid, lahendama erimeelsusi rahumeelselt ning küsima ja pakkuma abi.

Igapäevane õppe- ja kasvatustegevus toetab terviseteadlike valikute kujunemist ning hoolivat suhtumist iseendasse, kaaslastesse, loodusesse ja ümbritsevasse keskkonda.

3.9 Õppimine kogukonnas

Mõmmikus käsitleme kogukonda olulise õpikeskkonnana. Laps õpib tundma oma lähiümbrust, inimesi, paiku ja kultuuri, kogedes seoseid lasteaia, kodu ja ümbritseva maailma vahel.

Õppimist rikastavad õppekäigud, koostöö kohalike asutuste ja partneritega ning osalemine kogukonna sündmustel. Õpikeskkonnana kasutatakse muu hulgas Ihaste piirkonda, raamatukogusid, muuseume, looduskeskkonda ja Tartu linna pakutavaid võimalusi.

Koostöö kogukonnaga aitab kujundada lapse kuuluvustunnet, suhtlemisoskust, keskkonnateadlikkust ja arusaama sellest, et iga inimene saab oma tegudega kogukonna heaolusse panustada.

4. Kolmeaastase ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

4.1 Üldoskused

Riiklikus õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:
1) mänguoskused;
2) tunnetus- ja õpioskused;
3) sotsiaalsed oskused;
4) eneseregulatsiooni oskused

Üldoskused on lapse arengut, õppimist, suhtlemist ja igapäevast toimetulekut toetavad oskused. Nende kujunemist toetatakse järjepidevalt kõigis päeva tegevustes, mängus, igapäevatoimingutes ning kavandatud ja spontaansetes õppe- ja kasvatustegevustes. Üldoskuste eeldatavad tulemused vanuseti leiab Lisa 1.

Üldoskuste arendamisel lähtutakse iga lapse vanusest, arengutasemest, huvidest, võimetest ja individuaalsetest vajadustest. Lapsele luuakse võimalused algatada tegevusi, teha valikuid, uurida, katsetada, eksida, lahendusi leida, koostööd teha ning oma tegevuse ja kogemuste üle arutleda.

Täiskasvanu ülesanne on kujundada turvaline ja innustav keskkond, olla lapsele eeskujuks ning pakkuda vajalikku tuge.

4.1.1 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti leiab Lisa 1 tabel 1.

Kolmeaastane laps:

- suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- suudab mängule keskenduda;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
- algatab mänge ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

4.1.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti leiab Lisa 1 tabel 4.

Kolmeaastane laps:

- tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- mõistab lihtsamat kõnet;

- valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- suudab järgida lihtsat juhist;
- oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
- saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhist või korraldust;
- esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
- saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

4.1.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslasi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest. Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti leiab Lisa 1 tabel 2.

Kolmeaastane laps:

- oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- jagab mõnikord asju ka teistega;
- algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;

- suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

4.1.4 Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida. Eneseregulatsiooni oskuste eeldatavad tulemused vanuseti leiab Lisa 1 tabel 3.

Kolmeaastane laps:

- tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitut edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
- kavandab, algatab ja korraldab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused esitatakse kuues valdkonnas. Valdkondi lõimitakse ning neid ei käsitata eraldi õppeainetena. Valdkondade eeldatavad tulemused vanuseti leiab Lisa 2.

4.2.1 Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;

- suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
- oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
- oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
- saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest;
- oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
- oskab liikluses ohutult käituda;
- oskab kirjeldada, tervisliku ja mitmekesine toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- oskab selgitada raha otstarvet;
- teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robootikaseadmeid.

4.2.2 Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;

- suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma ja teiste tegelaste tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel häälдada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
- oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

4.2.3 Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust;
- oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;

- oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , –, =;
- oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem;
- orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- oskab määrata kellaaega täistundides;
- oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses;
- oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

4.2.4 Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
- kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
- vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

4.2.5 Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
- oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
- oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

4.2.6 Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutuste sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

Kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt nii, et liigutused on koordineeritud;

- oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
- oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
- oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge;
- oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

5. Hoiurühm

5.1 Eripära ja eesmärgid

Mõmmiku lastehoiurühmas toetatakse kuni kolmeaastaste laste arengut turvalises, eakohases, mängulises ja arendavas keskkonnas. Eesmärk on koostöös perega toetada lapse igakülgset ja järjepidevat arengut ning luua eeldused hakkamasaamiseks lasteaias.

Lastehoiurühma eripära on väikelapse vajadustest lähtuv rahulik päevarütm, kohanemise teadlik toetamine, õppimine mängu ja igapäevatoimingute kaudu, eesti keele toetamine kogu päeva jooksul ning lapse kodukeele ja kultuuritausta väärtustamine.

5.2 Üldoskuste toetamise põhimõtted ja korraldus

Kuni kolmeaastase lapse arengut toetatakse neljas omavahel seotud üldoskuste rühmas: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ning eneseregulatsiooni oskused. Õppimine toimub valdavalt vabamängus, suhtlemises, liikumises, õues, eneseteeninduses ja muudes igapäevatoimingutes. Täiskasvanu loob turvalise suhte, võimaldab kordamist ja iseseisvat proovimist ning pakub lapse lähima arengu tsoonile vastavat tuge.

Kohanemine kavandatakse koostöös vanemaga. Enne alustamist kogutakse teavet lapse harjumuste, tervise, suhtlemisviisi, huvide, tundlikkuse ja rahunemisvõtete kohta. Lapse osalust suurendatakse järk-järgult, tema tundeid aktsepteeritakse ja talle pakutakse järjepidevat täiskasvanu tuge. Püsiva või süveneva raskuse korral lepitakse pere ja vajaduse korral spetsialistiga kokku täiendavad sammud.

Lastehoiurühma päevakavas vahelduvad vabamäng, täiskasvanu toetatud tegevused, õues viibimine, söömine, hügieenitoimingud ja puhkus. Kuni kolmeaastasele lapsele tagatakse üldjuhul kuni kaks tundi puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel.

5.3 Kolmeaastase lapse eeldatavad üldoskused

Lastehoiurühmas lähtutakse peatükis 4.1 esitatud kolmeaastase lapse mänguoskuste, tunnetus- ja õpioskuste, sotsiaalsete oskuste ning eneseregulatsiooni oskuste tulemustest. Need on tööd suunavad eesmärgid, mitte laste võrdlemise või lasteaias jätkamise tingimus.

6. Liitpuudega laste erirühm

Erirühmas lähtutakse kaasava hariduse põhimõtetest, lapse parimatest huvidest, tugevustest, arengupotentsiaalist, heaolust ja toe vajadusest. Lapse konkreetsed eesmärgid, õpitee, tegevuste raskusaste, suhtlemisviis ja vajalik abi määratakse individuaalselt. Lastele ei seata ühesuguseid kohustuslikke erirühma lõpptulemusi.

6.1 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Tegevus on mänguline, tähenduslik ja võimalikult iseseisvat osalemist toetav. Vajaduse korral kohandatakse ruumi, päevakava, puhkeaega, tegevuste kestust ja tempot, õppesisu, materjale, asendeid, abivahendeid, sensoorseid stiimuleid ning suhtlemisviise. Kasutatakse lapsele sobivat toetatud või alternatiivkommunikatsiooni.

Lapse arengut toetatakse suhtlemise, tunnetus- ja õpioskuste, mängu, sotsiaalsete ja eneseregulatsiooni oskuste, liikumise, eneseteeninduse ning igapäevaelus osalemise valdkonnas. Oskust kirjeldatakse vaadeldavalt ja austavalt, märkides, mida laps teeb iseseisvalt, abivahendiga või täiskasvanu toel ning milline tugi aitab tal edasi areneda.

6.2 Meeskonnatöö ja dokumenteerimine

Erirühma igapäevatöös osalevad õpetajad ja abiõpetaja ning lapse vajaduse järgi logopeed, eripedagoog, füsioterapeut ja teised spetsialistid. Tugiteenuste koordineerija korraldab koostööd ja nõustab vanemat. Töötajate täpne koosseis ja töökorraldus määratakse lapse vajadusi, rühma koosseisu, õigusaktide nõudeid ning direktori kinnitatud töökorraldust arvestades.

Toe vajaduse hindamine, individuaalse arengu jälgimise kaart, individuaalne arenduskava, arengu kokkuvõte ja koostöö vanemaga korraldatakse peatükis 5 kirjeldatud korras. Dokumenteerimine toetab igapäevast õpet ja koostööd ega asenda vahetut tuge lapsele.

6.3 Lapse arengu jälgimise sisulised valdkonnad

Erirühmas kogutakse lapse arengu kohta teavet igapäevases tegevuses. Jälgitavad valdkonnad on omavahel seotud ja nende osakaal sõltub lapse individuaalsest arengukavast. Allpool kirjeldatud valdkonnad aitavad meeskonnal märgata väikseidki muutusi ning valida järgmise jõukohase arengusammu.

Suhtlemine ja kommunikatsioon

Märgatakse, kuidas laps loob kontakti, saavutab ühistähelepanu, reageerib nimele ja kõnele, väljendab soove, keeldumist, ebamugavust ja rõõmu ning mõistab tegevuste või sündmuste järjekorda. Arvesse võetakse kõnet, häälitsusi, pilku, miimikat, žeste, esemeid, pilte, kommunikaatorit ja teisi toetatud või alternatiivkommunikatsiooni vahendeid. Eesmärk on suurendada lapse võimalust olla mõistetud ja teha valikuid.

Tunnetus-, õpi- ja mänguoskused

Jälgitakse lapse huvi, tähelepanu kestust, eri meelte kasutamist, matkimist, põhjus-tagajärg seoste mõistmist, esemete eesmärgipärast kasutamist, sorteerimist, sobitamist ja probleemilahendust. Mängus märgatakse lapse algatusi, esemete uurimist, korduvaid tegevusi, lihtsaid mängujadasid, kujutlusmängu ning teiste laste läheduses või koos tegutsemist.

Sotsiaal-emotsionaalne areng ja eneseregulatsioon

Vaadeldakse, kuidas laps kohaneb keskkonna ja inimestega, väljendab ning reguleerib tundeid, otsib ja võtab vastu abi, talub tegevuse muutust, osaleb ühistegevuses ja loob suhteid. Täiskasvanu aitab lapsel ära tunda kehalisi ja emotsionaalseid märguandeid, pakub rahunemisvõtteid ning ennetab ülekoormust keskkonna ja päeva kohandamisega.

Eneseteenindus ja igapäevaelus osalemine

Söömise, joomise, riietumise, hügieeni, WC kasutamise ja puhkamise juures kirjeldatakse lapse aktiivset osalust, valikuid ja iseseisvust. Vajaduse korral hinnatakse sobivaid asendeid, kohandatud vahendeid, tegevuse etappideks jagamist ning suulise, visuaalse või füüsilise toe ulatust. Tugi antakse viisil, mis säilitab lapse väärikuse ja võimaldab tal teha võimalikult palju ise.

Motoorne ja sensoorne areng

Koostöös füsioterapeudi ja teiste spetsialistidega märgatakse lapse kehaasendit, liikumisviise, tasakaalu, üld- ja peenmotoorikat, silma-käe koostööd, mõlema käe kasutamist ning abivahendite sobivust. Samuti jälgitakse, kuidas laps reageerib puudutusele, helile, valgusele, liikumisele ja teistele sensoorsetele stiimulitele. Tegevusi kohandatakse nii, et laps oleks turvaline, võimalikult aktiivne ja saaks kogeda õnnestumist.

Arengut ei kirjeldata üksnes puudujääkide kaudu. Iga kokkuvõte toob esile lapse tugevused, huvid, toimivad suhtlemis- ja õppimisviisid, vajaliku toe ning järgmise realistliku arengueesmärgi. Sama oskust vaadeldakse erinevates olukordades ja koos eri inimestega, et mõista, millal oskus on lapse jaoks kasutatav ja tähenduslik.

7. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted, dokumenteerimine, meetodid ja vahendid

7.1 Hindamise eesmärk ja põhimõtted

Lapse arengu hindamine on vajalik lapse eripära mõistmiseks, heaolu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks, vajaliku toe väljaselgitamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga. Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist (Lisa 3 Lapse arengu hindamise tegevused õppeaasta jooksul).

- lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtudes, väärtustades pingutust, saavutusi, toimetulekut, positiivseid hoiakuid ja huvi;
- vaadeldakse nii iseseisvat tegutsemist kui ka seda, millise toe abil laps õnnestub;
- arvestatakse lapse eneseväljenduse ja suhtlemise viisi;

- hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ja valdkondlikud arengutulemused ning lapse varasem areng;
- hindamise põhimõtteid ja korraldust tutvustatakse vanemale;
- lapse isikuandmeid ja hindamistulemusi töödeldakse konfidentsiaalselt ja eesmärgipäraselt.

7.2 Hindamise meetodid ja vahendid

Õpetaja jälgib ja analüüsib lapse arengut igapäevatoimingutes, vabamängus, kavandatud ja spontaansetes tegevustes, õues ning suhtlemisel laste ja täiskasvanutega. Meetodid valitakse lapse eripärasid, tema tugevusi ning arendamist vajavaid külgi arvestades ja neid kasutatakse võimaluse korral loomulikus olukorras.

- sihipärane ja igapäevane vaatlus;
- vestlus lapse ja vanemaga ning lapse enesehinnang;
- lapse mängu, tegevuse, kõne, suhtlemise ja probleemilahenduse analüüs;
- lapse tööd, õpimapp, fotod ja lapse ütlused;
- rühma pedagoogiline dokumentatsioon ja arengukaart;
- tugispetsialistide hindamine ning vajaduse korral muud asjakohased hindamisvahendid;
- individuaalse arengu jälgimise kaart ja individuaalne arenduskava toe vajaduse korral.

7.3 Arengu kokkuvõte, arenguvestlus ja koolivalmiduskaart

Õpetajad jälgivad lapse arengut järjepidevalt igapäevatoimingutes, vabamängus ja õpetaja suunatud tegevustes. Hindamisel lähtutakse lapse individuaalsusest, eeldatavatest üldoskustest ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade vanuselistest arengutulemustest.

Õpetajad täiendavad lapse arengukaarti ELIISis jooksvalt kogu õppeaasta vältel. Sissekanded põhinevad vaatlustel, lapse töödel, vestlustel, fotodel ja muul asjakohasel teabel. Arengumappi täiendatakse järjepidevalt materjalidega, mis peegeldavad lapse arengut. Arengumapi ja arengukaardi eesmärk on anda terviklik ülevaade lapse arengust, tugevustest, huvidest ning toetamisvajadustest.

Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust. Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda oma lapse arengumapi ja arengukaardiga. Lapsevanemaga toimub vähemalt üks arenguvestlus õppeaastas. Lapse vajadustest lähtudes võib õppeaasta jooksul toimuda teine arenguvestlus. Arenguvestluse aluseks on õpetajate jooksvalt täiendatud arengukaart ja lapse arengumapp.

Arenguvestlusel:

- antakse tagasisidet lapse arengust ja õppimisest;
- tuuakse esile lapse tugevused, huvid ja toetamisvajadused;
- kuulatakse ära lapsevanema tähelepanekud, seisukohad ja ootused;
- lepitakse kokku lapse arengut toetavad eesmärgid ja edasised tegevused.

Vajaduse korral koostatakse lapsele individuaalne arenduskava (IAK) koostöös rühma meeskonna, tugispetsialistide ja lapsevanemaga.

Vähemalt üks kord õppeaastas, enne arenguvestlust, koostavad õpetajad lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte. Lapse arengu hindamise tulemused, arenguvestluse kokkuvõte ja sõlmitud kokkulepped dokumenteeritakse ning neid säilitatakse isikuandmete kaitset reguleerivate õigusaktide kohaselt.

Koolimineva lapse kohta koostatakse koolivalmiduskaart, milles kirjeldatakse lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemusi. Koolivalmiduskaart tehakse lapsevanemale kättesaadavaks ja kantakse Eesti hariduse infosüsteemi õigusaktides sätestatud korras. Koolipikendust vajavate laste lapsevanemaid (lapse eestkostjaid) nõustatakse koolipikenduse osas. Koolipikendusele jäävatele lastele töötatakse välja individuaalne arenduskava ning selle koostamisse kaasatakse lasteaia tugispetsialistid.

7.4 Toe vajaduse väljaselgitamine ja üldine tugi

Lapsel on õigus saada vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest alates. Toe vajaduse ilmnemisel teavitatakse vanemat ja korraldatakse lapse pedagoogiline hindamine. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.

Üldine tugi võib hõlmata õpetaja individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ning vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas. Õpetajate tähelepanekud, hindamised, rakendatud meetmed ja hinnang nende tulemuslikkusele kantakse individuaalse arengu jälgimise kaardile.

7.5 Tõhustatud tugi, eritugi ja individuaalne arenduskava

Kui üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija (TUKO) vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe vajaduse väljaselgitamiseks. Tõhustatud tuge või erituge rakendatakse koolivälise nõustamismeeskonna soovituse ja vanema nõusoleku alusel õigusaktides sätestatud korras.

Vajaduse korral koostab õpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti, tugiteenuste koordineerija ja vanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Kavas kirjeldatakse lapse tugevused, vajadused, mõõdetavad arengueesmärgid, tegevused, kohandused, vastutajad ja tulemuste ülevaatamise aeg. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõte kava rakendumisest, keskkonna sobivusest, eesmärkide saavutamisest ja edasistest vajadustest.

7.6 Tugiteenuste koordineerimine

Direktor määrab tugiteenuste koordineerija (TUKO), kes korraldab tugispetsialistide teenust, toetab ja nõustab rühma meeskonda ning loob vanemale võimalused saada tuge ja nõu. Toe kavandamisel ja rakendamisel osalevad vastavalt lapse vajadusele õpetaja, abiõpetaja, lapsehoidja, logopeed, eripedagoog, füsioterapeut ja teised spetsialistid.

8. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus

Vanem ja lasteaia töötajad on lapse arengu, õppimise, tervise ja heaolu toetamisel partnerid. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel, lugupidamisel, avatusel, konfidentsiaalsusel, võrdsel partnerlusel ja lapse parimatel huvidel.

- vanemale tutvustatakse õppekava, alushariduse alusväärtusi, õppe- ja kasvatustegevuse ning hindamise põhimõtteid;
- vanem ja töötajad vahetavad regulaarselt teavet lapse arengu, õppimise, tervise, enesetunde ja kogemuste kohta;
- vanem kaasatakse lapse arengut, kohandusi ja tuge puudutavate otsuste tegemisse ning rakendamisse;
- vanemaid kaasatakse võimaluse korral tegevuste, õpikeskkonna, projektide ja ürituste kavandamisse ning läbiviimisse;
- lapse arvamust ja heaolu arvestatakse kodu ja lasteaia koostöös;
- erimeelsused lahendatakse esmalt vahetus ja lugupidavas dialoogis, vajaduse korral kaasatakse direktor või tugiteenuste koordineerija.

Koostöövormid on igapäevane teabevahetus, individuaalsed vestlused, arenguvestlus, rühmakoosolek, hoolekogu, ühised tegevused ja töötoad, küsitlused ning kokkulepitud digitaalsed infokanalid. Kiiret või tundlikku teavet edastatakse sobivas privaatses kanalis.

9. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekava on arenev alusdokument. Selle rakendumist analüüsitakse regulaarselt pedagoogilise dokumenteerimise, õppeaasta kokkuvõtete, sisehindamise, töötajate professionaalse refleksiooni ning laste ning vanemate tagasiside põhjal. Õppekava vaadatakse üle ka õigusaktide, lasteaia põhimääruse, struktuuri või arengusuundade muutumisel.

1. Muudatusettepaneku võib esitada õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötaja või hoolekogu.
2. Ettepanek arutatakse läbi töötajate ja vajaduse korral laste, vanemate, tugispetsialistide või pidajaga.
3. Direktor koostab õppekava ja muudatused koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega.
4. Enne kinnitamist kuulab direktor ära hoolekogu arvamuse.
5. Direktor kinnitab õppekava või muudatuse käskkirjaga.
6. Ajakohastatud õppekava avalikustatakse lasteaia veebilehel ning töötajatele ja vanematele tutvustatakse olulisi muudatusi.

10. Õigusaktid ja juhendmaterjalid

- Alusharidusseadus (RT I, 09.01.2025, 1; kehtiv redaktsioon).
- Haridus- ja teadusministri 7. augusti 2025. a määrus nr 33 „Alushariduse riiklik õppekava” (RT I, 13.08.2025, 1).

- Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2025. a määrus nr 47 „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded” (kehtiv redaktsioon alates 1. märtsist 2026).
- Haridus- ja Teadusministeeriumi „Alushariduse RÕK juhendmaterjalid” (projektid.edu.ee).
- Tartu Lasteaed Mõmmiku põhimäärus ja asjakohased Tartu linna õigusaktid.

LISA 1.

ÜLDOSKUSED

Tabel 1. Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jäljendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.

3–4	4–5	5–6	6–7
Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Tabel 2.Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.

3–4	4–5	5–6	6–7
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Tabel 3. Eneseregulatsiooni oskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mänge ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.

3–4	4–5	5–6	6–7
Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

Tabel 4. Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhistele ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhist (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhist, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe-kolmeosalist juhist, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega	Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhist või korraldust.

3–4	4–5	5–6	6–7
	riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel.	(nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	
Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi”) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?”) ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et…“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna“).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

LISA 2.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD

Tabel 1. Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust(nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kusräägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	mardipäev, laulu- või tantsupidu).		ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöördudausaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond,tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegadega.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegadega.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha	Oskab selgitada raha otstarvet.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
		vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robootikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robootikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robootikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robootikaseadmeid.

Tabel 2. Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiganähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Tabel 3. Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttaval teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega

3–4	4–5	5–6	6–7
igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).		toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega.	toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.

3–4	4–5	5–6	6–7
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavamat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Tabel 4. Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui (>), vähem kui (<) ja võrdselt (=).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt.*
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni jakirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
	Mängib koos täiskasvanuga mänge, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , –, =.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).			
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisvõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).
	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk,	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga,

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: *täna, homme, eile.*	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: *täna, eile, homme, praegu, enne.*	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: *eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.*	Oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem –vanem.*
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses.
	Kirjeldab aastaaega, millalon tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robootika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

Tabel 5. Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab,teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.
Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule.
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkükk, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega).	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.
	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

Tabel 6. Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestvamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.

3–4	4–5	5–6	6–7
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mänge, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlikke elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mänge, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge.
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

3–4	4–5	5–6	6–7
		ise proovinud või mida peres harrastatakse.	

Tabel 7. Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliiats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.

3–4	4–5	5–6	6–7
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

LISA 3

Lapse arengu hindamise tegevused õppeaasta jooksul

Periood	Tähtaeg	Tegevused
Sügis	**September–oktoober**	● Õpetajad viivad läbi esmased vaatlused, et tutvuda lapsega ning märgata tema tugevusi, arenguvajadusi ja huvisid. ● Iga lapse kohta tehakse kirjalikke märkmeid ELIISis. ● Esialgne kokkuvõte lisatakse lapse arengukaardile hiljemalt oktoobri lõpuks. ● Koolieelikute arenguvestlused toimuvad üldjuhul oktoobris–novembris. ● Vajaduse korral koostatakse lapsele IAK.
Talv	**November–veebruar**	● Jälgitakse ja dokumenteeritakse järjepidevalt lapse edusamme ning viiakse läbi temaatilisi ja sihipäraseid arendustegevusi. ● Tegevused kavandatakse lapse vajadustest lähtudes, näiteks rühmamängude ja individuaalsete ülesannetena. ● Jaanuaris tehakse vahekokkuvõte, mille alusel kavandatakse edasine töö ja kohandatakse vajaduse korral individuaalseid tegevusi. ● Lapse arengumappi ja arengukaarti täiendatakse jooksvalt.
Kevad	**Märts–mai**	● Jätkub lapse arengu jälgimine ja dokumenteerimine. ● Kokkuvõte lisatakse ELIISis lapse arengukaardile hiljemalt märtsi lõpuks. ● Koolieelikule koostatakse koolivalmiduskaart hiljemalt märtsi lõpuks. ● Arenguvestlused algavad üldjuhul märtsis; vajaduse korral korraldatakse õppeaasta jooksul teine arenguvestlus. ● Lapse arengumappi täiendatakse.
Suvi	**Juuni–august**	● Lapse arengut jälgitakse igapäevategevustes ja vabamängus ning olulised tähelepanekud dokumenteeritakse. ● Toetatakse lapse heaolu, sotsiaalseid oskusi, iseseisvust ja liikumisaktiivsust. ● Vajaduse korral antakse oluline teave üle järgmise õppeaasta meeskonnale.